

Svetujemo, da knjige, ki so v seznamih razdeljene na običajne stopnje, uporabljate **glede na bralne in jezikovne zmožnosti** bralcev:

- B – primerno za otroke med 3. in 6. letom, **tudi še v zgodnjem bralnem obdobju**
- 1. stopnja – primerno za učence 1., 2. in 3. razredov OŠ, **tudi še na 2. stopnji**
- 2. stopnja – primerno za učence 4., 5. in 6. razredov OŠ, **tudi še na 3. stopnji**
- 3. stopnja – primerno za učence 7., 8. in 9. razredov OŠ, **tudi za srednješolce**

Mentorji sezname vsekakor **dopolnjujte** tudi z drugimi knjigami iz preteklih let in predvsem z novostmi. Po svoji strokovni presoji jih **prilagodite zmožnostim** mladih bralcev, izbirajte in dodajajte pa jih tudi **po njihovih zanimanjih in željah**.

Seznami knjig so pripravljene s pomočjo *Priročnikov za branje kakovostnih mladinskih knjig*, ki jih pripravlja Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo pri Mestni knjižnici Ljubljana (<http://www.mkli.si/prirocnik/item/451>), in z dovoljenjem PCMKK pri MKL.

Astronomija

Dyer, Alan: ***Vesolje***. Prev. Katja Berden. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. (Pustolovec), 64 str.
| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO], fotografije | astronomija, vesolje

Knjige konceptualno nadaljujejo tradicijo »klasičnih« mladinskih enciklopedij, v posameznih delih pa predstavljajo med mladimi bralci že preizkušeno priljubljene tematike. A Pustolovca kvaliteta predstavitev nedvomno ločuje od poplave tovrstnih zbirk. Vse knjige so na dele razdeljene »pregledno« in »natančno« ter tako prinašajo smiselni preplet preglednega in poglobljenega znanja. Vsak del sklepa slovarček »strokovnih« izrazov, ki so smiselno izbrani in jasno razloženi. Največja prednost zbirke je poudarek na razumevanju, ki nadomešča zgolj faktografijo – v posameznih izdajah je npr. razloženo, zakaj so se posamezni deli dinosavrov ohranili vse do danes, zakaj je za ravnovesje v naravi pomembno razmerje med plenilci in rastlinojedci, kaj je povzročilo zaton viteške kulture in zakaj je do tega prišlo itn. Bogato slikovno gradivo naredi zbirko privlačno, a hkrati ni samo sebi namen, saj je primerno povezano z besedilom, je jasno in nazorno. Dobrodošle so predvsem razumljive in barvite sheme, kakršna je npr. časovni trak razvoja dinosavrov. Kot v vseh sorodnih zbirkah kakovost posameznih del niha: od nekoliko manj konceptualno dorečenih Plenilcev, ki si privoščijo tudi nekaj manjših napak, pa do izredno domišljene strukture predstavitev dinosavrov. (TB)

Dyer, Alan: Zvezda: ***od rojstva do črne luknje***.
Prev. Urška Pajer. Tržič: Učila International, 2011. (Brezmejnost znanja), 64 str.
| 5 | 2. stopnja | [ODLIČNO], prepognjeni listi | astronomija, vesolje, zvezde

Erne, Andrea: ***Odkrivamo vesolje***.
Prev. Petra Anžlovar. Ilustr. Peter Nieländer. Tržič: Učila International, 2013. (Kaj? Kako? Zakaj?), 18 str.
| 5 | 1. stopnja | [ODLIČNO], slikanica kartonka, zavihki | astronavtika, astronomija, vesolje

Založba Učila International je v letu 2013 pričela izdajati prevode knjig iz odlične nemške zbirke *Wieso? Weshalb? Warum?* (v prevodu *Kaj? Kako? Zakaj?*). Zbirka je sicer razdeljena na tri dele, glede na starost otrok (2–4, 4–7, in 8–12 let), ki so jim knjige namenjene, prevodi pa izhajajo iz dela zbirke, namenjene otrokom starim od 4–7 let. Tako izbrani naslovi, kot samo besedilo, ilustracije in ostali prijemi za podajanje informacij (na primer zavihki in vrteča se kolesa) so preudarno podrejeni interesom in zmožnostim starostne skupine, ki ji je knjiga namenjena. Informacije so dobro izbrane: so točne, razumljive in zanimive, povzemajo tako nujno splošno znanje o izbrani temi kot posamezne

zanimivosti, ki k branju pritegnejo otroke. Otroci tako spoznajo planete v našem osončju in izvedo, kakšne so posledice kroženja Zemlje okoli Sonca, hkrati pa spoznajo tudi življenje astronautov na vesoljskih postajah, od njihovega raziskovalnega dela do osebne higiene. Izvedo, zakaj sploh moramo k zdravniku, kakšen je namen preventivnih pregledov in kaj lahko od njih pričakujejo. Izvedo, po kakšnih načelih delujejo naprave, ki jih vsakodnevno uporabljamo, pa tudi, kateri materiali dobro in kateri slabo prevajajo električni tok in na kaj moramo biti pozorni, ko upravljamo z napravami, ki jih poganja elektrika. Izvedo tudi, od kod raziskovalcem znanje o davno izumrlih dinosavrih, kako delujejo različna čutila plenilcev, prilagojena okolju in plenu, in različni načini obrambe, ki jih uporabljajo potencialni pleni. Ilustracije so nazorne, a hkrati estetske, zavihki pa so domiselno postavljeni in ponekod predstavljajo informacije, ki bi jih drugače mnogo težje razložili. (TB)

Fiammingo, Raphaël: **Einsteinova življenja: popotovanje skozi čas in zgodovino fizike.**

Prev. Alojz Kodre. Ilustr. Raphaël Fiammingo. Ljubljana: DMFA, 2010. (Presekova knjižnica; 43), 38 str. | 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], strip | Einstein, Albert, fizik (1879-1955), fizika, zgodovina

Fiammingo, Raphaël: **Galilejeva življenja: popotovanje skozi čas in astronomijo.**

Prev. Alojz Kodre. Ilustr. Raphaël Fiammingo. Ljubljana: DMFA, 2010. (Presekova knjižnica; 44), 38 str. | 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], strip | astronomija, Galileo Galilei (1564-1642), zgodovina

Francoska serija stripov o znanosti je končno spregovorila tudi v slovenščini. V zbirki Presekova knjižnica sta izšla prva dva zvezka Fiammijevih popotovanj skozi zgodovino znanosti: Einsteinova in Galilejeva življenja. Fiamm si je na vprašanje, kdo sploh je ta, vsem »znani« Galileo?, odgovoril z noro zabavnim zasledovanjem idej, ki so, rojene v tisočletjih in stoletjih pred našim štetjem, končno pristale v glavi kakega Einsteina ali Galileja in od tod naprej v naša podstrešja, ki dostikrat niso nič bolj prezračena kot tista tisočletja nazaj. S svojim svetovljanskim humorjem in človekoljubjem Fiamm razume Einsteina (in druge znanstvenike) kot otroka mnogih kultur, tako časovnih kot zemljepisnih in nazorskih. Pokaže tudi, kako veliko so si podarile druga drugi kulture, ki so danes videti nezdržljive, in kako usodno je medsebojno spoštovanje velikih verstev in kultur vplivalo na razvoj znanosti, ki jo poznamo danes. (VZ)

Hawking, Lucy; Hawking, S. W.: **Jure in prapok.**

Prev. Andrea Švab, Samo Kuščer. Ilustr. Garry Parsons. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2012. (Pisanice), 287 str.

| 5 | 2. stopnja | [ZELO DOBRO], fotografije, knjiga je del nanizanke, spremno besedilo | astronomija, pustolovščine, skrivnosti, vesolje, znanost

Köthe, Rainer: **Astronomija: preproste razlage: planeti, zvezde, galaksije.**

Prev. Ludvik Jevšenak. Ilustr. Gunther Schulz. Spr. besedilo Rok Vidmar. Spr. besedilo Ludvik Jevšenak. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010, 89 str.

| 5 | 3. stopnja | [ODLIČNO], fotografije, spremno besedilo | astronomija, vesolje

Knjiga postopoma in z različnih zornih kotov razlaga področje astronomije. V njej se z razumljivo razlago, katere težavnost in daljnosežnost se postopoma zvišujeta, prepletajo faktografija, bogato slikovno gradivo in praktični napotki. V prvem delu je s krajšimi teksti, vezanimi na slike, ter s številkami in zanimivostmi v okvirčkih predstavljeno naše osončje. Na žalost so nekatere izmed informativnih sličic zaradi sledenja osnovni, zelo polni, a pregledni postavitvi zelo majhne, tako da mora imeti bralec na kritičnih mestih zelo »ostro oko«. V nadaljevanju avtor pojasnjuje osnovne pojme in procese ter predstavi osnovne lastnosti zvezd in vesolja, pri čemer se dotakne tudi bolj zahtevnih tem, kakršni sta dogodkovni horizont črnih lukenj in ukrivljanje prostora-časa. Razlage so smiselno poenostavljene in točne, hkrati pa je mogoče zaradi razbitega teksta določene podatke, ki so za mladega bralca morda še pretežki, izpustiti in jih naknadno dodajati ob naslednjih branjih. Posebno težo dajeta knjigi predvsem naslednji poglavji: najprej predstavitev različnih načinov

raziskovanja vesolja, ki ob koncu postreže tudi z izjemno dobrodošlo ločitvijo znanosti in kvazi-znanosti; nato pa poglavje z napotki za samostojno opazovanje. Po letnih časih so namreč zvezdne karte prikazane skupaj s praktičnimi in razumljivi nasveti za opazovanje. Izvirno izdajo smiselno dopolnjuje slovenski dodatek s stvarnimi informacijami o možnih (z)druženjih in aktivnostih ljubiteljskih astronomov v Sloveniji. Zelo dobrodošla knjiga z odličnim konceptom, ki pa jo kazijo manjši prevajalski spodrsaljaji – od slovničnih napak, sicer redkih, pa do neprevedenega izraza na zvezdni karti. (TB)

Reeves, Hubert: ***Vesolje, kakor ga razlagam svojim vnukom.***

Prev. Ludvik Jevšenak. Kranj: Narava, 2014, 111 str.

| 5 | 3. stopnja | [ZELO DOBRO], o avtorjih, spremna beseda | astronomija, vesolje

Kanadski astrofizik, profesor, svetovalec ameriške agencije NASA in vodja Mednarodnega centra za znanstveno raziskovanje CNRS v Parizu, je s svojimi številnimi publikacijami in TV-oddajami velik popularizator znanosti. Tudi pričujoča zbirka pogovorov med njim in 14-letno vnukinjo je poizkus, kako zapletene znanstvene uganke o vesolju predstaviti mladini. Vendar so ti pogovori le retorična forma, saj so nekatera vprašanja, ki jih zastavlja vnukinja, v resnici vodila astrofizika samega, da varno spelje tok razlag v urejeno celoto. Vnukinja je tako zgolj simbol za osebni odnos, ki ga znanstvenik vzpostavlja z nami, ter našimi laičnimi predstavami o Zemlji in življenju vesolja. Ko nazorno odgovarja na vprašanja mladih, hkrati slikovito opozarja na razliko med znanstvenimi pristopi in osebnimi prepričanji. Zato je knjiga lahko odlično izhodišče za pogovore v šoli, tako pri naravoslovnih kot pri humanističnih predmetih. (VZ)

Pripravila: mag. Tilka Jamnik